

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

REACH undervisning til detailhandelsvirksomheder

Undervisningsmateriale til indkøbere og
butikspersonale

Mette Herget, herget.dk

Miljøstyrelsen vil, når lejligheden gives, offentliggøre rapporter og indlæg vedrørende forsknings- og udviklingsprojekter inden for miljøsektoren, finansieret af Miljøstyrelsens undersøgelsesbevilling.

Det skal bemærkes, at en sådan offentliggørelse ikke nødvendigvis betyder, at det pågældende indlæg giver udtryk for Miljøstyrelsens synspunkter.

Offentliggørelsen betyder imidlertid, at Miljøstyrelsen finder, at indholdet udgør et væsentligt indlæg i debatten omkring den danske miljøpolitik.

Indhold

FORORD	5
SAMMENFATNING OG KONKLUSIONER	7
SUMMARY AND CONCLUSIONS	9
1 REACH UNDERVISNING TIL DETAILHANDELSVIRKSOMHEDER	11
1.1 DETAILHANDELSVIRKSOMHEDERS ROLLE I FORHOLD TIL REACH	11
1.2 PROJEKTETS FORMÅL	11
1.3 VIRKSOMHEDSMÅLGRUPPEN	11
2 UDARBEJDELSE AF UNDERVISNINGSMATERIALE	13
2.1 KLARLÆGGELSE AF BEHOV FOR INFORMATIONER	13
2.2 HJEMMESIDEN	13
2.3 ADGANG TIL HJEMMESIDEN	13
3 FOD PÅ STOFFERNE	15
3.1 OPBYGNING AF HJEMMESIDEN	15
3.2 TEKSTDELEN AF HJEMMESIDEN	15
3.3 KANDIDATLISTESTOFFER OG MATERIALETYPER	16
4 FØLGEGRUPPEN	19
4.1 MØDEAKTIVITETER	19
5 VIRKSOMHEDS DELTAGELSE OG WORKSHOPS	21
5.1 BRUG I VIRKSOMHEDER	21
5.2 MEDLEMSMØDE	21
5.3 ANDEN BRUG AF MATERIALET	21
6 KONKLUSIONER	23

Bilag A Liste over deltagende virksomheder

Forord

REACH forpligter detailhandelen til at informere brugeren om at eventuelt indhold af problematiske kemikalier i de varer de sælger. Dette krav gælder for varer, der er defineret som "artikler" i REACH-forordningen. Samtidig har aktørerne i detailhandelsledet ret til at få oplysninger om indholdet af problematiske kemikalier fra deres leverandører. Erfaringer fra tidligere projekter viser at reglerne er komplicerede at forholde sig til, både for indkøbere og butikspersonale.

Dette projekt har udviklet undervisningsmateriale til indkøbere i detailhandelen samt til butikspersonale. Undervisningsmaterialet består af en hjemmeside, som i videoklip og uddybende tekster forklarer rettigheder og pligter omkring problematiske kemikalier i forbrugerprodukter. Materialet er afprøvet hos en række større og mindre detailandelsvirksomheder.

Projektet er gennemført med Herget.dk som projektansvarlig i samarbejde med Researchgruppen. Følgegruppens deltagere var Dansk Erhverv, De samvirkende Købmænd, Statens og Kommunernes Indkøb, Elgiganten, IKEA og Miljøstyrelsen.

Projektet er gennemført i perioden februar 2011 til november 2011 med støtte fra Miljøstyrelsens Virksomhedsordning.

Sammenfatning og konklusioner

REACH undervisning til detailhandels virksomheder.

REACH forpligter detailhandelen til at informere brugeren om at eventuelt indhold af problematiske kemikalier i de varer de sælger. Dette krav gælder for varer, der er defineret som "artikler" i REACH-forordningen. Samtidig har aktørerne i detailhandelsleddet ret til at få oplysninger om indholdet af problematiske kemikalier fra deres leverandører. Forpligtelserne er beskrevet i REACH forordningens art. 33. Forpligtelser trådte i kraft i 2008. Erfaringerne viser, at det er kompliceret for detailhandelsvirksomheder at forholde sig til kravene i REACH

Projektets formål har været at udvikle undervisningsmateriale der kan hjælpe aktørerne i detailhandelssektoren med at forstå deres forpligtelser, og hvordan de skal løfte deres ansvar.

I projektet er der udviklet en hjemmeside www.fodpaastofferne.dk som i videoklip og uddybende tekster forklarer rettigheder og pligter omkring problematiske kemikalier i forbrugerprodukter. Undervisningsmaterialet er delt op, så der er sektioner rettet særlig imod indkøbere med behov for mere grundige informationer, og andre sektioner med lettere tilgængelige informationer rettet mod personalet i butikker. Hjemmesiden ligger frit tilgængeligt på internettet så alle interesserede kan bruge materialet.

Materialet er afprøvet hos en række større og mindre detailandelsvirksomheder. Reaktionen fra virksomhederne har været at de finder materialet overskueligt og nyttigt. Flere af de deltagende butikskæder har integreret dele af hjemmesiden i deres introduktionsforløb for nye ansatte.

Summary and conclusions

REACH training for retail businesses.

REACH gives retailers an obligation to inform costumers about the possible content of substances of very high concern in their products. This obligation applies to products, which are defined as “articles” in the REACH regulation. The retailer also is entitled to obtain information about the content of the substances of very high concern from their suppliers. The obligations are described in the REACH regulation art. 33. The obligations entered into force in 2008. Experience shows that it is difficult for retail businesses to relate to the requirements in REACH.

The aim project was to develop educational materials to help the retail sector to understand their obligations and how they should fulfill their responsibilities.

The project has developed a website, www.fodpaastofferne.dk which in videos and explanatory text explains rights and responsibilities concerning the substances of very high concern in consumer products. The training material is divided into sections aimed at purchasing departments who need more thorough information, and other sections with less complex information for the staff in shops. The website is freely available on the internet so that anyone can use the material.

The material was tested at a number of large and small retail businesses. The participating companies have found the material understandable and useful. Some of the participating retail companies use the material as part of their introduction to new employees.

1 REACH undervisning til detailhandelsvirksomheder

1.1 Detailhandelsvirksomheders rolle i forhold til REACH

Udgangspunktet i REACH for oplysninger om problematiske stoffer i artikler er, at oplysningerne automatisk skal følge med varen frem til det sidste erhvervsmæssige led i varekæden.

Detailhandelen er oftest det sidste led i varekæden inden en vare kommer ud til forbrugeren. Der er en vis forståelse i detailhandelsleddet for, at de har en vigtig rolle at udfylde som formidler af informationer, samt at det kan være et salgsfremmende argument at butikken kan besvare henvendelser om problematiske kemikalier i de produkter de sælger.

Med de mange forskellige kemikalier på kandidatlisten og det store samfundsmæssige fokus på kemi i forbrugerprodukter, er det vigtigt at detailhandelsvirksomheder har adgang til enkle og forståelige værktøjer, der kan hjælpe virksomhederne med at udfylde deres rolle i forhold til informationskravene i REACH.

Det kan virke uoverskueligt at forholde sig til de mange kemikalienavne, og der er et klart behov for at knytte praktiske eksempler på produkter til kemikalienavnene. Undervisningsmaterialet skal kunne klæde både indkøbere og personale i butikkerne på til at møde forbrugers krav om informationer på en informativ og imødekomende måde.

1.2 Projektets formål

Formålet med projektet er:

- at udarbejde undervisningsmateriale om REACH og stofferne på kandidatlisten til brug for personale i detailhandelsbutikker.
- at etablere en hjemmeside hvorfra undervisningsmaterialet kan anvendes.
- at afprøve undervisningsmaterialet hos et antal butikker

Hovedformålet er at skabe overblik og forståelse for de forpligtelser, som REACH giver detailhandelsvirksomheder.

1.3 Virksomhedsmålgruppen

Målgruppen for projektet er detailhandelsvirksomheder. Projektet er udført i samarbejde med Dansk Erhverv. Herved er der sikret en direkte adgang til en lang række af de væsentligste aktører på detailhandelsmarkedet.

Dansk Erhvervs har i sin medlemskreds en række af de største aktører i detailhandelssektoren. I dagligvaresektoren er det Dansk Supermarked og De samvirkende Købmænd. I det resterende detailhandelsmarked relevant for dette projekter har Dansk Erhverv i sin medlemskreds et bredt udvalg af brancheor-

ganisationer og medlemsvirksomheder indenfor beklædning, boligindretning, byggevarer, elektronik, sportsudstyr og legetøj.

Alle brancherne er berørt af problematikken omkring forbrugerens krav på at kunne få oplyst hvorvidt, der er problematiske kemikalier i de varer de køber. En del af de større kæder har tillige en vis egenimport også fra lande udenfor EU, og er dermed berørt at kravene om notificering af import af kandidatlistestoffer.

Det har primært være detailhandelskæder, som er inddraget i projektet. Materialet er afprøvet i workshops hos Jysk, Dansk Supermarked, Bestseller, IKEA, Magasin, Elgiganten og COOP. Herudover har materialet været præsenteret på en række workshops for mindre virksomheder og på medlemsmøder for Dansk Erhvervs medlemmer.

Under udarbejdelsen af materialet er det fortrinsvis medlemsvirksomheder i Dansk Erhverv, der er blevet inddraget. Materialet er dog også præsenteret for Dansk Industri. Det færdige undervisningsmateriale er tilgængeligt for alle.

2 Udarbejdelse af undervisningsmateriale

Den overordnede ide er en webbaseret undervisningsside. Siden indeholder en trin for trin gennemgang af de relevante dele af REACH, som hjælper brugeren med at fortolke hvordan reglerne skal forstås i praksis.

2.1 Klarlægning af behov for informationer

Behovet for informationer på hjemmesiden blev fastlagt ud fra diskussioner i følgegruppen. Udgangspunktet for diskussionerne var resultaterne fra forprojektet "Rækker REACH ud til forbrugerne" som er gennemført under virksomhedsordningen i 2010.

Erfaringerne herfra viser at der er behov for enkle forklaringer, illustreret med praktiske eksempler. Det overordnede forklarende element i undervisningsmaterialet er 4 korte videoklip, der med interviews og billeder forklarer om forpligtelser og rettigheder.

2.2 Hjemmesiden

Hjemmesiden er bygget op omkring video klippene. Forklaringerne i filmene uddybes og suppleres med yderligere forklarende tekst. De enkelte tekster på hjemmesiden er forholdsvis korte. For mange emner er der links til mere dybtgående forklaringer på relevante hjemmesider. Især er der ofte henvist til Miljøstyrelsens REACH sider samt til ECHA's vejledninger.

Der er lagt særlig vægt på at forklare skillelinjen imellem en artikel og et kemisk produkt. Herudover er det igennem eksempler forklaret hvordan en artikels enkelte delkomponenter skal vurderes i relation til beregninger af koncentrationer og mængder. For grupper af beslægtede produkter er der udarbejdet eksempler på hvilke stoffer fra kandidatlisten, der vil være størst sandsynlighed for at finde i produkterne.

2.3 Adgang til hjemmesiden

Hjemmesiden ligger tilgængeligt for alle på internettet, på adressen www.fodpaastofferne.dk. Der er omtale og link til hjemmesiden fra Dansk Erhvervs hjemmeside samt Miljøstyrelsens hjemmeside.

Det har været vigtigt for projektgruppen at der ikke kræves nogen form for særlige adgangskoder for at anvende materialet på hjemmesiden. Hjemmesiden er tilgængelig de næste tre år. Hvis der på dette tidspunkt er behov for at opretholde hjemmesiden vil der skulle tages beslutning om en finansiering til opdatering og fortsat drift.

3 Fod på stofferne

Navnet på hjemmesiden signalerer, at man her kan få hjælp til at blive klogere på noget med kemikalier. Navnet er suppleret med indbyggede søgeord, så hjemmesiden kan findes ved at bruge søgeordene:

- REACH
- Kandidatlisten
- Problematisk
- Kemikalier
- Artikel
- SVHC
- Forbrugerrettigheder
- 45 dage
- Information om sikker brug
- REACH Undervisning
- Kom godt i gang med REACH

Forsiden giver adgang til 4 videofilm samt en række faneblade hvorfra indholdet i tekstdelen kan nås.

På forsiden er det beskrevet at hjemmesiden handler om forbrugerprodukter og hvordan kemikalireglerne skal forstås og bruges i forhold hertil. Det er også forklaret at egentlige kemiske produkter som for eksempel rengøringsmidler og maling ikke gennemgås i materialet.

3.1 Opbygning af hjemmesiden

De 4 videofilm har hver sin målgruppe.

Video 1 indeholder en generel gennemgang af REACH. Aktørerne i Videoen er Miljøstyrelsen, Dansk Erhverv, Forbrugerrådet og IKEA

Video 2 REACH for indkøbere indeholder en gennemgang af de forhold, som indkøberen skal være særlig opmærksom på. Aktørerne er Dansk Erhverv, IKEA, Miljøstyrelsen og Elgiganten.

Video 3 er for butikspersonale. Formålet med denne video er kort at fortælle hvad der kan forventes af butikspersonale i forhold til kandidatlistestofferne og REACH. Aktørerne er Elgiganten, Forbrugerrådet, IKEA og Miljøstyrelsen.

Video 4 er det gode eksempel. Her vises hvordan Elgiganten i praksis griber udfordringen omkring REACH og kandidatlisten an.

Der er mange billeder på siderne. Formålet med de mange billeder er at vise hvilke typer af produkter, der er omfattet af reglerne for artikler.

3.2 Tekstdelen af hjemmesiden

Fanebladene på hjemmesiden giver den overordnede inddeling af tekst delen af hjemmesiden. Teksterne på fanebladene er:

- Lovgivning
- Indkøb og import
- Produkter
- Kemikalier
- Kom godt i gang

Hensigten med denne opdeling er at give brugeren mulighed for at finde det område, som er relevant for løsning af en konkret problemstilling.

Det sidste faneblad med titlen **Kom godt i gang** er tænkt til at give personer uden særlige forkundskaber en indfaldsvinkel til at få taget hul på at lære om REACH på en struktureret måde.

Under alle fanebladene er der undersider, som belyser det overordnede emne i flere detaljer.

Under **Lovgivning** kan der findes informationer om Miljøstyrelsen og ECHA. Kontrollen med overholdelsen af lovgivningen er beskrevet, og der er en gennemgang af hvilke forbrugerrettigheder REACH indeholder. Endelig er der en kort gennemgang af anden lovgivning, som forbrugerprodukter kan tænkes at skulle overholde.

Under punktet **Indkøb og import** er det beskrevet hvilke forpligtelser og rettigheder importøren af et forbrugerprodukt har i forhold til REACH. Herudover er der link til en vejledning for importører af forbrugerprodukter, udarbejdet for Miljøstyrelsen under virksomhedsordningen. Endelig er der forslag til forskellige typer af erklæringer og test.

Under punktet **Produkter** gennemgås forskellen imellem en artikel og et kemisk produkt, og der er links videre til andre vejledninger, der giver mulighed for at afgøre spørgsmål vedrørende grænsetilfælde imellem de to produkttyper. Endelig er der en kort gennemgang af hvor man kan finde flere oplysninger, hvis det produkt man arbejder med er et kemisk produkt.

Under punktet **Kemikalier** gennemgås Kandidatlisten og de oplysningskrav som knytter sig til stofferne på listen. Regnereglerne for beregning af koncentrationerne af kandidatlistestoffer gennemgås. Under dette punkt findes desuden en omtale af de stoffer, som er omfattet af et forbud mod anvendelse i forbrugerprodukter. Endelig findes en tjekliste, som indkøberen kan bruge som huskeseddel i dialogen med leverandøren.

Kom godt i gang er opdelt i en sektion for butikspersonale og en sektion for indkøbere. I begge sektioner findes en række punkter, som tilsammen giver en struktureret gennemgang af de emneområder som butikspersonalet, henholdsvis indkøberen bør sætte sig ind i. Materialet er udformet, så personer uden særlige forkundskaber kan anvende materialet.

3.3 Kandidatlistestoffer og materiale typer

Kandidatlisten indeholder på nuværende tidspunkt 53 stoffer, og 20 mere er under optagelse. Listen vil blive udvidet ca. to gange årligt i de næste år fremover. Mange af stofferne på kandidatlisten har et meget smalt anvendelsesområde, ofte i højt specialiserede industrielle processer. Sådanne stoffer vil næppe kunne findes i almindelige forbrugerprodukter.

Når man som indkøber skal bede producenten om dokumentation for et eventuelt indhold af stoffer fra Kandidatlisten er det en fordel at have fokus på at spørge specifikt ind til de stoffer, som man ved kan forekomme i produktet.

Der er derfor et særligt behov for at få relateret stofferne på kandidatlisten til forskellige materialetyper. Hjemmesiden indeholder skemaer over hvilke kandidatlistestoffer der mest sandsynligt vil kunne findes i materialetyperne:

- Tekstil
- Plast
- Glas og keramik
- Metal
- Elektronikprodukter
- Træ, papir og pap

Der er links til materialeoversigterne fra flere forskellige steder på hjemmesiden, så det hele tiden er enkelt at finde skemaerne.

4 Følgegruppen

Følgegruppen for projektet bestod af Miljøstyrelsen, Dansk Erhverv, Statens og Kommunernes Indkøb (SKI), Elgiganten, IKEA, De Samvirkende Købmænd, ResearchGruppen og Herget.dk.

Ved valget af virksomhedsrepræsentanterne blev der lagt vægt på at de skulle have et bredt sortiment af forbrugerprodukter og en vis forhåndsviden med hensyn til kemikalier i deres produkter. SKI blev inviteret til at være med i følgegruppen fordi de kommunale indkøbere har behov for at vide noget om hvilke krav de skal stille til kemikalier i deres udbud og indkøbsspecifikationer.

4.1 Mødeaktiviteter

Der er afholdt 4 følgegruppemøder. På det første følgegruppemøde blev det besluttet at ændre i rækkefølgen af de enkelte dele af projektet, så produktion af videoklip og hjemmeside blev den første aktivitet i projektet. De indledende virksomhedsmøder blev skubbet til senere i projektet så disse møder kunne komme til at være en indledende afprøvning af de producerede materialer. Budgetter og tidsplaner blev rettet til efter denne plan. Ændringerne er blevet godkendt af Miljøstyrelsen.

På de to næste følgegruppemøder er undervisningsmaterialet blevet kommenteret og tilrettet. På det afsluttende følgegruppemøde blev det færdigproducerede materiale gennemgået og accepteret. Formidlingsformen med workshops afholdt hos en række virksomheder blev evalueret. Der var tilfredshed med formen, om end den har vist sig at være ret arbejdskrævende for projektgruppen.

I hele forløbet har der været en løbende dialog imellem deltageren i følgegruppen og projektgruppen omkring indretning og brug af hjemmesiden.

5 Virksomheds deltagelse og workshops

I projektbeskrivelsen er det foreslået at undervisningsmaterialet skulle formidles til virksomheder på to større virksomheds workshops. Denne plan for formidling ønskede følgegruppen ændret til flere og mindre workshops afholdt hos virksomheder. Denne form for formidling har givet mulighed for at tættere dialog med virksomhederne undervejs i udformningen af undervisningsmaterialet.

En virksomheds workshop indeholder en gennemgang af hjemmesiden efterfulgt af en dialog med deltagerne om spørgsmål affødt af gennemgangen, samt diskussion af problemstillinger relevante for deltagerne. Deltagerne på workshops har arbejdet videre med hjemmesiden på egen hånd, og de har haft mulighed for at kontakte projektgruppen efterfølgende for at få besvaret spørgsmål og aflevere kommentarer.

5.1 Brug i virksomheder

Flere af de deltagende virksomheder har efterfølgende indarbejdet "Fod på Stofferne" i deres introduktionsforløb for nye medarbejdere, ligesom der er kommet mange gode tilbagemeldinger om form og indhold.

Der er afholdt workshops hos SKI, Jysk, Magasin, COOP, Dansk Supermarked og IKEA. En samlet liste over virksomhedsbesøg er vedlagt som bilag A.

5.2 Medlemsmøde

Der er afholdt et medlemsmøde i Dansk Erhverv, hvor "Fod på Stofferne" blev præsenteret og gennemgået. Der var 69 deltagere, som repræsenterede et bredt udsnit af medlemmer i Dansk Erhverv.

I forbindelse med arrangementet af medlemsmødet blev der bragt en artikel i Dansk Erhvervs medlemsblad Dansk Erhverv Avisen, hvor der er en omtale af "Fod på Stofferne". Dansk Erhverv Avisen distribueres til samtlige medlemmer i Dansk Erhverv.

5.3 Anden brug af materialet

Dansk Erhverv udsender Kort Nyt - et elektronisk nyhedsbrev 2 gange om måneden. "Fod på Stofferne" har været omtalt i Kort Nyt 6. september 2011.

Efterfølgende er der placeret en artikel om "Fod på Stofferne" på Dansk Erhvervs hjemmeside, så medlemmer af Dansk Erhverv kan blive ledt hen til hjemmesiden ad denne vej.

"Fod på Stofferne" er blevet præsenteret for Dansk Industri på et møde d. 18. august 2011. Formålet med præsentationen var at finde ud af om "Fod på Stofferne" helt eller delvis kunne indgå i det undervisningsmateriale om REACH, som Dansk Industri er ved at udarbejde i et projekt under virksom-

hedsordningen. Efterfølgende har Dansk Industri givet udtryk for at dele af materialet vil blive indarbejdet i Dansk Industris REACH undervisningsmateriale.

Miljøstyrelsen afholder en informationskampagne om REACH rettet imod indkøbere i detailhandelssektoren i november 2011. "Fod på Stofferne" er indarbejdet i kampagnematerialet, således at der er adgang til hjemmesiden fra kampagnematerialet.

6 Konklusioner

Arbejdet med "Fod på Stofferne" har vist at de større aktører i detailhandelssektoren er klar over at de har en række forpligtelser i relation til REACH. Der er dog fortsat en stor usikkerhed om hvordan virksomheden skal agere for at opfylde deres forpligtelser. Udarbejdelsen af undervisningsmaterialet specielt rettet imod detailhandel opfylder derfor et behov i branchen.

Der har været stor interesse for projektet, og de virksomheder, som er blevet præsenteret for hjemmesiden har givet udtryk for at den er en hjælp til at finde rundt i REACH.

Introduktionerne i de 4 videoklip har været god til at fange interessen hos deltagerne, og det har givet tilstrækkelig viden til at få deltageren til selv at arbejde videre med at finde de oplysninger, som de havde behov for. Særlig formen med korte informative tekster fulgt af henvisninger til uddybende materiale er velfungerende i relation til målgruppen.

Formidlingsformen med mange små workshops ude hos virksomheder har virket godt, idet formen har muliggjort en mere tæt dialog med de deltagende virksomheder.

Det har været vigtigt at få spredt kendskabet til "Fod på Stofferne" så meget som muligt indenfor de rammer der ligger i projektet. Dette er opnået igennem en placering på organisationers og myndigheders hjemmeside i kombination med mange søgeord, der skulle gøre det muligt at finde siden i en almindelig søgning på internettet.

Bilag A Liste over deltagende virksomheder

Virksomhedsbesøg:

27.05.11	SKI Grønt netværk
10.06.11	Profil Optik Slagelse
16.06.11	Templet Slagelse
06.07.11	Bendix Polstring
13.07.11	Jysk, Hovedkontoret i Brabrand
17.08.11	Magasin, København
18.08.11	Dansk Industri
24.08.11	COOP, Hovedkontoret Albertslund
01.09.11	Dansk Supermarked, Hovedkontoret Brabrand
06.09.11	Dansk Erhverv Kortnyt
07.09.11	Bestseller, Hovedkontoret Brande
14.09.11	Elgiganten, Hovedkontoret København
04.10.11	Medlemsmøde i Dansk Erhverv
07.10.11	IKEA
21.10.11	IKEA

Aftalt, men mangler dato

De samvirkende Købmænd